

עניינים תוכן

מבוא	2
פרק א' החברה הערבית בישראל	3
פרק שני שילוב הערבים בחברה בישראל	4
היבטים כלכליים	4
היבטים חברתיים	6
סיכום	8
ביבליוגרפיה	9

מבוא

נושא: שילוב החברה הערבית במסגרת מדינת ישראל.

ערביי ישראל הם חלק בלתי נפרד מן החברה הישראלית מאז קום המדינה. במהלך השנים היו מחלוקות רבות בין הצדדים וחוסר יכולת של הערבים להשתלב בצורה טובה במדינה. הסיבה לכך תחילה הייתה סיבה לאומית ולאחר מכן באה לידי ביטוי במובן החברתי שלה. העובדה כי ישראל והעם הפלסטיני לא השכילו מעולם לפתור את הסכסוך ביניהם מקשה מאוד על השילוב של הערבים הישראלים בתוך המסגרת של המדינה. למרות המצב הזה מדינת ישראל מבקשת לשלב את הערבים בתוך החברה שלה. זאת גם בשל התפיסה של המדינה אשר קבעה כבר במגילת העצמאות כי יש לשלב את הערבים כחלק בלתי נפרד מן החברה הישראלית וגם בשל הרצון שהערבים יהיו חלק יעיל בחברה הישראלית ולא יהיו נטל על קופת המדינה.

עבודה זו תבקש לבחון את הדרכים ואת הפעולות שמבצעת מדינת ישראל כדי להביא לשילוב גובר של הערבים במדינת ישראל. מאחר ושאלה זו היא גדולה מתחום המחקר של עבודה קצרה זו, אתמקד בעיקר בנושאים חברתיים וכלכליים ולא אחרוג מעבר לכך. המטרה היא להבין כיצד פועלת המדינה כדי לשלב את הערבים בישראל מבחינה כלכלית ומבחינה חברתית וכיצד הדבר בא לידי ביטוי במערכת היחסים שבין הערבים ובין היהודים. שאלת המחקר של העבודה אם כן תהיה:

כיצד פועלת מדינת ישראל לשילוב האוכלוסייה הערבית בישראל במסגרת המדינה?

על מנת לענות על שאלת המחקר הפרק הראשון של העבודה יסקור בקצרה את החברה הערבית במדינת ישראל. הפרק השני יבחן היבטים תעסוקתיים וכלכליים אשר מאפיינים את החברה הערבית בישראל. הפרק השלישי של העבודה יעסוק בהיבטים חברתיים של שילוב הערבים בחברה ויראה כיצד הבעיות הביטחוניות מפריעות למגמת השילוב של הערבים במדינת ישראל. לבסוף אסכם את העבודה ואענה על שאלת המחקר.

השערת המחקר היא כי מדינת ישראל פעולת בעיקר במובן התעסוקתי והכלכלי כדי לשלב עד כמה שאפשר את האוכלוסייה הערבית במדינת ישראל. למרות זאת הבעיות הביטחוניות בין הפלסטינים ובין הישראלים גורמים לכך שהערבים לא נהיים חלק בלתי נפרד מן החברה הישראלית ומתחים רבים עדיין קיימים בין הקבוצות השונות.

פרק א' החברה הערבית בישראל

ערביי ישראל הם ערבים בעלי תעודת זהות ישראלית. קבוצה זו כוללת את הערבים תושבי ארץ ישראל מן התקופה הבריטית שנשארו בשטח של מדינת ישראל החדשה לאחר הקמתה. של מדינת ישראל. התושבים הערבים במדינת ישראל היו זכאים לאזרחות ישראלית ויכלו להצביע בבחירות. בכנסת הראשונה אף כיהנו שלושה חברי כנסת ערבים. היחס כלפי הערבים היה לכאורה שוויוני ומכיל, אולם בפועל יחס זה היה חשדני. על ערי וכפרי הערבים הוטל ממשל צבאי ומגבלות רבות שנבעו מן היחס החדשני כלפיהם (יזבק, 2019).

הממשל הצבאי בוטל בשנת 1966 והקו הירוק נפתח לאחר מלחמת 67. בשנות השבעים החלה התעוררות לאומית בקרב ערביי ישראל. בקרב הערבים הישראלים החלה להתפתח גישה ביקורתית יותר כלפי מוסדות המדינה (מנאע, 2017). ערבים רבים יותר החלו להצביע למען מפלגות לא ציוניות ומורת הרוח של הציבור הערבי מן הציבור היהודי הפכה להיות גלויה יותר. תקופת הממשל הצבאי הייתה תקופה מכוננת עבור העקורים. תקופה זו מצד אחד הייתה תקופה של דיכוי ושל פיקוח על הפלסטינים. תקופה זו הייתה גם תקופה של הרס המבנה החברתי של הפלסטינים (יזבק, 2019).

התקופה הזו הביאה לעוני רב בחברה הערבית, קטיעת ההשכלה ותעסוקה מוגבלת אשר הייתה תלויה בצרכים של המדינה החדשה. אם העקירה הביאה להרס כולל של המבנה החברתי והפוליטי, תקופת הממשל הצבאי דאגה לייצג את ההרס הזה ואולי אפילו להעמיק אותו במידה רבה. הערבים החלו להבין כי הם אזרחים מסוג שונה במדינה וכי הם לא זוכים לזכויות אשר להם זכו התושבים היהודים של ארץ ישראל. פעילות המדינה אז הייתה כזו אשר העמיקה את הפחדים ואת החששות של שני הצדדים והגבירה את הקיטוב של ערביי ישראל משאר אזרחי המדינה (מנאע, 2017).

ב30 למרץ 1976 התרחשו אירועי יום האדמה. אירועים אלו נבעו בשל החלטת הממשלה באותו זמן להפקיע אדמות של אזרחים ערבים בגליל. הערבים הכריזו על שביתה כללית ומאז מידי שנה מציינים את יום האדמה, בתור יום של ביקורת כלפי הממסד הישראלי שמפלה, לפי טענתם, את החברה הערבית בישראל (יזבק, 2019). נכון להיום הערבים מהווים כעשרים אחוזים מכלל תושבי מדינת ישראל. שמונים וחמישה אחוזים מתוכם הם ערבים מוסלמים והשאר שייכים לזרמים אחרים (מנאע, 2017).